

Nr 10.

Ankom till Riksdagens kansli den 27 april 1911 kl. 4 e. m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 10 i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ordensväsendets afskaffande.

I en inom Andra kammaren af herr *Eriksson* i Grängesberg väckt *Motionen.* motion nr 272 hemställes, att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t ville anhålla, att Kungl. Maj:t måtte taga under öfvervägande, huruvida icke ordensväsendet borde afskaffas.

Såsom stöd härför anför motionären följande:

»Som ett minne från den tid, då landets befolkning uppdelades i olika stånd och de öfre stånden älskade att skruda sig i lysande dräkter och med glittrande grannlåt af olika slag, kvarstår ännu ordensväsendet. Efter min uppfattning öfverensstämmer denna sed mera med de ociviliserade folkens bruk att pryda sig med stenar och glasbitar än med vår tids kultur. Efter detta sätt att se, kan man ju betrakta ordensväsendet mera med löje än med allvar. Men då många människor faktiskt sätta ett stort värde på dessa dekorationer, måste ordensväsendet betraktas äfven ur synpunkten, att det kan verka korrumperande och därför icke får affärdas blott med en axelryckning. *Motionens motivering.*

Att dessa mer eller mindre dyrbara stjärnor verkligen kunna te sig lockande, torde bero på att mången anser en ordensutnämning som ett bevis på framstående medborgerlig förtjänst. Ordensstatuterna ge också stöd åt denna mening.

Serafimerorden är stiftad »till belöning för snille, vitterhet, mandom *Bihang till Riksd. prot. 1911. 9 Saml. 2 Afd. 2 Band. 1 Ser. 7 Häft. (Nr 10). 1*

och tapperhet» samt utdelas åt främmande furstar »såsom tecken af vänskap och högaktning» äfvensom till »svenska män, hvilka af det allmänna gjort sig högst förtjänste och blifvit värdige bekläda de yppersta ämbeten i riket».

Till riddare af *Nordstjärneorden* kan endast de väljas, som äro »vittra, namnkunnige och trogna konungens män och tjänare», framför andra de, »som genom synnerligt snille, lärdom och nyttiga arbeten, nya och fördelaktiga inrättningar eller andra särdeles förtjänster gjort sig därtill värdige».

Vasaorden är ämnad att tilldelas dem, »som i åkerbruk, bergshandtering, ädlare konster och handel eller genom nyttiga skrifter i dessa ämnen gjort det allmänna synnerliga tjänster».

Svärdorden är afsedd för »krigsbefälet» som ett »vedermäle af hjältemod samt lång och nyttig tjänst».

Det vore ett lysande bevis på Sveriges höga andliga odling, om man vågade förutsätta, att ordensregnet i vårt land utgjorde en tillförlitlig mätare af vårt folks snille, tapperhet, fromhet eller framstående medborgerliga dygder. Men det är väl ändå så, att utmärkelsen kommer i talrika fall äfven för emottagaren som en ren öfverraskning. Hur man än ser saken, kan detta icke vara önskvärdt. Jag tror det vore klokt — om denna institution skall bibehållas — att med utdelande af ordenstecknet följer offentligt meddelande om anledningen till vederbörandes utmärkelse. Det är möjligt att den, som fått det kungl. nådebeviset, kan ha större förtjänster än allmänheten, ja till och med än han själf vet om, och då ökas hans berömmelse, om detta blir bekant för hvar man.

Den enkla medborgaren har emellertid svårt att fatta, hvarför den oduglige så väl som den dugligaste statens tjänsteman i regel dekoreras efter vissa uppnådda tjänsteår. Är nu ordensstjärnan ett alldeles nödvändigt attribut till uniformen eller högtidsdräkten, kunde man sätta i fråga, om den icke rent af borde följa med utnämningen och icke komma som ett kvitto på uppnådda tjänsteår. Anses måhända, att folkets förtroende till tjänstemannen bör ökas, då han blir mera till åren kommen, och därför orden komma som ett vittne om att han har sina öfverordnades förtroende? Eller kan det möjligen bero på, att de öfverordnade vilja ha ett medel med hvilket de, *utom lagens räckvidd*, kan pricka den miss-haglige?

De, som verkligen gjort sig förtjänste af samtidens eller eftervärldens

tack eller berömmelse, de behöfva icke utmärkas genom ett eller flera ordenstecken, deras verk talar för dem. Författare, som i ordets bästa mening äro »vittra och namnkunniga», en Tegnér, Viktor Rydberg, Fröding eller Strindberg, de behöfva intet intyg att bära på bröstet. Deras namn komma att lysa för kommande generationer, utan att någon människa frågar efter, om de haft någon hög orden eller ej.

Ingen förständig människa värdesätter en politiker efter antalet stjärnor han bär, och kommunalmannen, som af en ödets nyck fått en liten trissa, får sannerligen icke därigenom större pondus, om icke i sina egna ögon.

Det kan ju synas, som om de, hvilka icke finna något värde i ordensväsendet, borde låta detsamma vara i fred. Men man kan som sagdt icke förbise, att det kan vara ett nog så farligt korrupsionsmedel. Om den högste makthafvaren i landet har att utdela hedersbetygelser af detta slag, ligger det i den svaga mänskliga naturen, att de, som sätta stort värde på dessa utmärkelser, söka göra sig behagliga för att kunna komma i åtanke. Jag kan icke underlåta att citera hvad »Svensk familjebok» säger angående ordensväsendet: »Rättigheten att stifta nya ordnar förbehöllo sig de suveräna regenterna, och de utöfvade denna rätt hufvudsakligen i monarkiskt intresse, med säker uppfattning af den mänskliga fåfängan.»

Jag vill icke påstå, att alla, som mottagit ordenstecken, värdera desamma lika högt. Det torde nog vara så, att det för många, som fått en orden, kan vara rätt motbjudande att demonstrera med ett afböjande, äfven om de själfva sätta ringa eller intet värde på densamma. Det vill synas mig, som om dessa, hvilka bära sina ordnar mera af hänsyn för gifvaren än för att de värdera gåfvan, icke borde ha något emot att ordensväsendet afskaffades.»

Det ordensväsen, som motionären önskar få afskaffadt, synes icke vara ordensväsendet i detta ords vidsträcktaste bemärkelse utan blott den del däraf, som kan innefattas uti benämningen de kungliga riddareordnarna. Innan utskottet öfvergår till att yttra sig öfver motionen i fråga, torde det vara lämpligt att lämna en kort historik öfver de svenska ordnarna jämte ett sammandrag af statuterna för desamma.

Historik.

Ordensväsendet anses leda sitt ursprung från medeltidens riddarväsen, hvilket redan under och genom korstågen erhöll en bestämd utveckling samt vissa ideella och religiösa former. Berättigade till riddarvärdighet

voro i en del länder alla, som genom krigiska bragder gjort sig där af förtjänta. I andra länder var adlig börd därjämte ett oeftergifligt villkor, och detta synes äfven hafva varit förhållandet i vårt land. I Sverige omtalas riddareslag från konung Magnus Ladulås' tid, och en del äldre ordenshistorici ha till denna tid velat hänföra den första upprinnelsen af serafimerorden. Riddarekedjan till denna orden, heter det, var sammansatt af cherubiner och patriarkalkors. Senare har det dock påvisats, att denna uppgift måste bero på en förväxling med Erik XIV:s af cherubinshufvuden och korsliknande vasar sammansatta Salvatorskedja, hvilken prydnad vanligen synes på porträtt af konung Erik. Förebilden till denna konung Eriks kedja torde emellertid hafva funnits under den senare medeltiden. Sålunda skola guldkedjor med änglahufvuden hafva utdelats af konung Hans vid det riddareslag, som hölls år 1497 med anledning af hans kröning i Stockholm. Liknande kedjor buros äfven af Johan III och Karl IX, nämligen Agnus-Dei-kedjan af den förre och en Jehovah-kedja af den senare. Antagligen hafva äfven dessa kedjor blifvit utdelade åt enskilda personer såsom tecken på deras riddarevärdighet.

År 1650 föreslog drottning Kristina enligt rådsprotokollet af den 2 augusti inrättandet af en verklig orden under benämningen Immanuelnsorden. Detta förslag sattes dock aldrig i verket på grund af, såsom det uppgifves, det motstånd förslaget rönste från Axel Oxenstjernas sida. Några år därefter, eller 1653, instiftade emellertid drottning Kristina på egen hand och utan att inhämta rådets mening en hof- och riddare-orden, Amarantha. Denna, som utdelades till flere furstliga jämte andra högt stående personer, blef emellertid ej långlifvad. Med drottningens tronafsägelse upphörde Amarantha-orden af sig själf.

Det är först under frihetstiden, nämligen år 1748, som tre af våra svenska ordnar, serafimer-orden, svärds-orden och nordstjärne-orden instiftades. Förslaget därtill skall hafva utgått från den praktlystne grefve C. G. Tessin, hvilken alltså varit den, som drifvit fram frågan, ehuru han lät en annan, öfverintendenten friherre Hårleman framträda såsom förslagsställare. Det memorial, som denne inlämnade i sekreta utskottet, angående inrättandet af nämnda trenne ordnar, slutar med följande ord: »Men om denna inrättning skall äga en god verkan, så är hufvudsakligen nödigt, att desse orden af Kungl. Maj:t med råds råde vardå bortgifne efter de strängaste regler och en nogräknad tillämpning uppå personerna, ty i annor händelse blefve denna författning mera skadlig än gagnlig, mera föraktad än hederlig och uppbyggelig». Förslaget antogs, och sekreta

utskottet hemställde således hos Kungl. Maj:t, att på en gång skulle instiftas tre olika riddareordnar, af hvilka den ena borde kallas Seraphine-orden, den andra Svärds-orden och den tredje Nordstjerne-orden. I öfverensstämmelse härmed lät rådet utarbета statuter, hvilka äro försedda med konungens underskrift och utfärdade den 23 februari 1748.

Något senare tillkom Vasa-orden, som instiftades af Gustaf III vid hans kröning 1772, såsom ett vedermäle af kunglig nåd och åtanke för sådana män, som i åkerbruk, bergsverk, konster och handel aflagt synnerliga prof på insikt och nit samt därmed på något betydande sätt gagnat det allmänna. Namnet Vasa gafs åt orden »dels till åminnelse af de store konungar . . . ., som utur den ädla Vasa-ätten haft deras upprinnelse, samt hvilka på så mångahanda sätt vårdat sig om svenska jordens uppodling och alla näringars trefnad, dels ock i synnerhet emedan Vasan, som varit denne ättens sköldemärke, framter den lifligaste beteckning af åkerbruk.»

För serafimerorden äfvensom för svärds- och nordstjärneordnarna utfärdades förnyade statuter 1751 och 1798. Vid sistnämnda tillfälle förnyades jämväl statuterna för vasaorden. De nu för de svenska ordnarna gällande statuterna äro utfärdade af konung Oscar II den 24 nov. 1902, och ur dessa meddelas här i sammandrag det viktigaste rörande nämnda fyra ordnar.

Sveriges konung är herre och mästare för de svenska riddarordnarna, hvilka emellertid icke kunna af Konungen upphäfvas eller afskaffas.

Till tronföljden berättigade prinsar af svenska konungahuset innehafva genom födseln serafimerorden samt svärds- och nordstjärneordnarnas högsta grad.

Svensk man, som innehar någon svensk riddareorden, må ej utan Konungens tillstånd mottaga eller bära någon utländsk orden.

Svenska riddare, kommendörer och ledamöter af dessa ordnar skola efter utnämningen inbetala den fastställda ordensafgiften till skattmästare-ämbetet. Detta återfordrar jämväl ordenstecknet vid svensk riddares, kommendörs eller ledamots dödsfall. Samtliga ordensutnämningar försiggå sedan 1751 i ordenskapitlet.

Pensioner utdelas inom samtliga dessa ordnar, inom svärds-, nordstjärne- och vasaordnarna dock endast åt kommendörer med stora korset eller kommendörer af första klassen i den ordning de finnas upptagna i matrikeln.

Serafimerorden består endast af en klass och är afsedd till belöning

för dem, hvilka genom sina tjänster till konung och fädernesland gjort sig högst förtjänta och således blifvit värdiga att beklåda rikets högsta ämbeten.

Antalet svenska riddare och ledamöter i andliga ståndet af denna orden må ej öfverstiga trettiotvå.

Genom 1748 års statuter hade serafimerorden erhållit öfverinseendet öfver alla rikets sjuk- och fattighus. Detta stadgande upphäfdes af 1766 års riksdag, men sju år därefter återgaf dock Gustaf III åt orden nämnda uppdrag. Enligt instruktion skulle den »besörja den centrala förvaltningen af de allmänna hospitalen samt befattningen med såväl hospitals- och barnhusfonden som åtskilliga genom enskildas donationer för välgörenhetsändamål tillkomna stiftelser». Denna bestämmelse är emellertid nu för länge sedan upphäfd. I styrelsen för serafimerlasarettet, som inrättades samtidigt med orden, kvarsitta dock ännu tvenne serafimerriddare.

Svärdsorden meddelas uteslutande för militära förtjänster. Om densamma heter det i 1748 års ordensstadgar, att den »för *urminnes tider varit theras hederstekn, som för Fäderneslandet med ära blottat sine swärd, then Wi — — — härmed å nyo uptage*». Denna orden skulle således endast vara en förnyelse af den gamla svärdsorden. Författaren till dessa ordensstatuter synes därvid hafva följt några äldre utländska ordenshistorici, hvilka antagligen genom förväxling med de livländska svärdsriddarna och deras orden omnämna en »*Ordo equitum gladii et balthei militaris*», som skulle hafva funnits i Sverige.

Inom orden finnas följande grader: kommendörer med stora korset; kommendörer, första och andra klass; riddare, första och andra klass; samt riddare med stora korset, första och andra klass. Denna sistnämnda riddarevärdighet får ej utdelas till svensk man i annat fall, än då riket är i krig eller med anledning af under kriget utförda bedrifter. Sveriges konung äger ej heller att antaga eller bära denna värdighets första klass, förrän svensk krigshär eller flotta under hans regering eller befäl segrat antingen i drabbning eller genom eröfringar.

Nordstjärneorden utdelas till vedermäle af medborgerliga och ämbetsmannaförtjänster, för vetenskaper, vittra, lärda och nyttiga arbeten samt för nya och gagneliga inrättningar.

Inom denna orden äro följande värdigheter: kommendörer med stora korset; kommendörer, första och andra klass; samt riddare; för andliga ståndet likaledes kommendörer af alla klasser och ledamöter.

Vid ordens instiftande 1748 stadgades, att endast 12 kommendörer

och 24 riddare skulle innehafva denna orden. Uti 1751 års statuter ökades riddarnas antal till 50. Antalet innehafvare af de olika värdigheterna af denna orden är numera obegränsadt. Medlemmarna af det andliga ståndet tillkommo 1783.

Vasaorden utdelas till vedermäle af förtjänster om jordbruk, bergshandtering, konst, handel och industri, för nyttiga skrifter i dessa ämnen samt för väl förrättade allmänna värf och uppdrag.

Inom vasaorden finnas följande värdigheter: kommandörer med stora kors; kommandörer, första och andra klass; samt riddare, första och andra klass; för andliga ståndet likaledes kommandörer af alla klasser samt ledamöter.

Enligt 1772 års statuter var antalet bestämdt till 6 stora kors, 8 kommandörer och 50 riddare, men är numera obegränsadt inom alla graderna.

Utom nu nämnda fyra ordnar finnes ännu en, nämligen Karl XIII:s orden. Den utgör emellertid en utmärkelse blott för de högsta ämbetsmännen inom frimuraresamfundet och instiftades af konung Karl XIII den 27 maj 1811 med anledning af att dåvarande kronprinsen Karl Johan samma dag skulle närmast efter konungen mottaga styrelsen inom nämnda samfund. Utnämningar till riddare af Karl XIII:s orden äger rum endast på Karldagen den 28 januari, och ingen utom kungl. personer kunna erhålla denna värdighet tidigare än vid 36 års ålder.

Ordensväsendet och utdelandet af ordnar bedömes i regeln mycket olika. Det torde ej kunna förnekas, att mången sätter stort värde på en ordensdekoration, då en sådan otvifvelaktigt i flera personers ögon ger honom ett visst anseende såsom en från högsta ort bemärkt och utmärkt person. Andra betrakta ordensväsendet med tämligen likgiltiga blickar, under det åter andra betrakta detsamma såsom en leksak eller såsom ett medel att tillfredsställa mänsklig praktlystnad och fåfänga. Om dylika utmärkelsetecken sålunda på vissa håll skattas ganska högt, torde man dock kunna påstå, att de hos den stora allmänheten hafva skäligen ringa kurs. Detta beror utan tvifvel dels därpå, att ordnar utdelas i stora mängder årligen och kanske ej alltid med nödig urskillning, dels därpå att, såsom motionären säger, den oduglige såväl som den dugligaste statens tjänsteman i regel dekoreras efter vissa uppnådda tjänsteår.

Utskottet.

Redan vid 1869 års riksdag väckte en representant från Kronobergs län motion därom, att Riksdagen för sin del ville besluta, att alla våra riddareordnar af hvad slag som helst icke efter 1870 års ingång vidare måtte tilldelas någon svensk medborgare, eller att, i den händelse det skulle vara omöjligt få detta förslag genomfördt, det icke borde möta motstånd att få det genomfördt i hvad det anginge det andliga och lärareståndet, då det icke ur religionens synpunkt kunde försvaras, att dessa bekläddes med ordnar. Motionen afstyrktes af vederbörande utskott på den grund, att det icke tillkomme Riksdagen att fatta beslut i fråga om inskränkning eller upphäfvande af ordensväsendet, »huru rättmätiga de erinringar för öfrigt må vara, som särdeles till följd af en alltför utsträckt användning emot denna inrättning kunna riktas».

Då ärendet förekom till behandling i kammaren, påvisades bland annat, att i grundlagen intet stadgande finnes angående Konungens rätt att utdela ordnar utom i 39:e paragrafen regeringsformen, där emellertid endast den bestämmelsen finnes, att tillförordnad regent *icke* ägde rätt att utdela sådana. Motionen blef afslagen efter en kort debatt, hvarunder likväl så godt som alla talarne i hufvudsak instämde i den åsikt om ordensväsendet, som legat till grund för motionärens yrkande.

En del af de uttalanden, som vid nämnda tillfälle gjordes, återfinnas i årets motion om ordensväsendets afskaffande bland andra äfven åsikten om ordnarna såsom korrupsionsmedel. Tydligt är emellertid, att hvarken ordenstecknen eller deras utdelande i och för sig äro att betrakta såsom korrupsionsmedel, men gifvetvis *kunna* de blifva ett sådant medel likaväl som mycket annat. Utan att kunna eller vilja inlåta sig på bedömandet, huruvida utdelandet af de svenska ordnarna i vissa fall och i större eller mindre grad skett i korrumperande syfte, vill dock utskottet erinra om, dels att ordensutdelningen, äfven om den ej förrättas af Konungen i statsrådet, likväl ej sker af Konungen godtyckligt utan under en viss medverkan af vederbörande myndigheter och personer, dels ock att, därest en öfverhetsperson skulle vilja begagna sig af korrupsionsmedel, sådana finnas till hands i öfverflöd och af sådan beskaffenhet, att de lättare än en ordensdekoration undandraga sig pressens och allmänhetens kontroll. I öfrigt kan utskottet i stort sedt instämma med motionären i hans uttalanden, men anser detta ärende dock vara alltför oväsentligt och betydelselöst för att Riksdagen bör befatta sig därmed, helst som ordensväsendet, såvidt utskottet har sig bekant, åtminstone hittills ej medfört någon olägenhet af nämnvärdt slag för det allmänna. Svårigen skulle väl dessutom ordensväsendet kunna af-

skaffas annat än successivt. Utdelandet af ordnar kunde visserligen vid en bestämd tidpunkt alldeles upphöra, men de personer, hvilka redan erhållit en orden, skulle tydligen ej kunna förbjudas att bära densamma. Ej heller torde efter ordensväsendets eventuella afskaffande svensk man, som ej vore Konungens troman, kunna förvägras att bära utländsk orden. Det torde också kunna befaras, att vårt land åtminstone under närmaste tiden efter ordensväsendets upphäfvande skulle komma att framstå i en egendomlig dager i utlandets ögon och inför de många utländska män, hvilka af en eller annan anledning fått sig tilldelad en svensk orden.

Slutligen är det också en annan omständighet, som i det följande skall framhållas, och som gör, att motionen svårligen utan vidare kan tillstyrkas. I sammanhang med utdelandet af ordenstecken står nämligen utdelandet af medaljer. Dessa komma, såsom känt är, till användning i fråga om personer, som gjort sig förtjänta af någon utmärkelse, men för hvilka en orden ej anses lämplig eller på sin plats.

Bland sådana medaljer må i första rummet nämnas följande:

Serafimer-medaljen, som instiftades 1748 samtidigt med serafimerorden och är afsedd att tilldelas personer, som gjort sig förtjänte genom verksam vård om fattiga och sjuka.

Svärds-tecknet, instiftadt 1850 för underofficerare vid armén och flottan. År 1896 bestämdes, att svärdstecknet äfven kunde tilldelas civilmilitära personer af underofficers rang.

Svärds-medaljen, instiftad samtidigt med svärdstecknet och afsedd för gemene man inom krigshären. Dessutom finnas tvenne tapperhetsmedaljer, en »för tapperhet i fält» och en »för tapperhet till sjös».

Slutligen förekommer det s. k. *Vasa-tecknet*, afsedt för utlänningar, samt *Vasa-medaljen*, hvilken utdelas såväl i guld som silfver till både svenskar och utlänningar.

Förutom nu nämnda medaljer hafva följande jämväl utdelats af Kungl. Maj:t eller af Konungen personligen:

1. *Illis quorum*, så benämnd efter inskriften på medaljens frånsida: Illis quorum meruere labores (»Åt dem som genom sitt arbete gjort sig däraf förtjänte»).

2. *Medaljen för medborgerlig förtjänst*.

3. *Sui memores*, efter inskriften på frånsidan: Sui memores alios fecere merendo (»Genom sina förtjänster hafva de hugfäst sitt minne»).

4. *För berömliga gärningar*.

5. *För nit och redlighet i rikets tjänst*.

6. *För trogen tjänst.*

7. *För nit och redlighet.*

8. *In sui memoriam*, medalj som konung Oscar II stundom utdelade såsom enskild minnesgåfva (»till minne af sig»), och som på frånsidan hade ofvanstående inskrift.

9. *Litteris et artibus* (»för vetenskap och konst»).

10. Medalj med Konungens bröstbild å ena sidan, den andra sidan slät för ingravering af den belönades namn.

Motionären föreslår ordensväsendets afskaffande, men förbigår alldeles utdelandet af medaljer. Det är sant, att medaljutdelningen försiggått med större urskillning än förhållandet varit med ordensutdelningen, och särskildt har ingen varit predestinerad till erhållande af medalj, såsom fallet är med en stor del af statens ämbets- och tjänstemän beträffande ordnar. Måhända torde motionären därför anse, att medaljer fortfarande böra kunna utdelas, äfven sedan ordensväsendet blifvit afskaffadt. Emellertid skulle väl något egendomliga förhållanden inträda, om t. ex. svärdsmedaljer och tapperhetsmedaljer för manskapet skulle förekomma, sedan liknande eller därmed jämförliga dekorationer för officerarne blifvit afskaffade. Och om man antager, att utdelningen af medaljer kunde träda i stället, och dessa alltså finge en betydligt vidsträcktare användning än nu, finnes likväl ingen garanti för att icke de skadliga verkningar, som enligt motionärens uppfattning äro förbundna med ordensväsendet, kunde komma att efter dess afskaffande vidlåda medaljutdelningen. Tänker man sig å andra sidan, att alla här ofvan uppräknade medaljer aflystes samtidigt med ordensväsendet, så återstår likväl en stor mängd medaljer, som utdelas af hushållningssällskap, myndigheter, sportföreningar och enskilda. Men att bibehålla sådana medaljer och utmärkelsetecken, under det att de af Konungen utdelade utmärkelsetecknen blefve afskaffade, kan, lindrigast sagdt, knappt vara lämpligt.

Af nu nämnda skäl har utskottet ej kunnat vara med om motionärens yrkande, ehuru utskottet, såsom redan blifvit visadt, i mycket kan instämma i den af motionären uttalade uppfattningen af ordensväsendet. Men äfven om ordnarna genom det sätt, hvarpå de utdelats, råkat i misskredit, så att hvarje tänkande människa i allmänhet ej vidare fäster någon vikt därvid eller sätter något större värde därpå, så kan detta förhållande hufvudsakligen endast beröra dels gifvaren, hvars gåfva så litet värdesättes, dels mottagaren, hvars anseende i förståndigt folks ögon genom utmärkelsetecknet ej nämnvärdt stiger, såsom han till äfventyrs kunnat önska.

Då utskottet sålunda anser, att ordensväsendet, med ursprung från

gångna tider och efter att periodvis hafva haft en viss betydelse, för närvarande ej spelar någon väsentlig roll inom samhället och i allt fall ej medfört någon nämnvärd olägenhet; att vidare möjligen förefintliga olägenheter skulle kunna aflägsnas genom en förändrad och mera begränsad utdelning af ordnar; att ordensväsendet fått en viss internationell betydelse; samt att ordensväsendet har ett visst sammanhang med utdelning af medaljer, hvarigenom ett afskaffande af det förra ej synes böra ske, utan att samtidigt utdelningen af en del medaljer också afskaffas eller kommer att försiggå efter vissa förändrade grunder, får utskottet hemställa,

att förevarande motion ej må till någon Andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 27 april 1911.

Å utskottets vägnar:

A. J. HAGSTRÖM.

Reservation

af herrar *Hagberg*, *Waldén* och *Vallin*, hvilka ansett, att utskottet bort hemställa,

att Andra kammaren för sin del måtte besluta, att Riksdagen med bifall till herr Erikssons i Grängesberg omförmälda motion i skrifvelse till Kungl. Maj:t ville anhålla, att Kungl. Maj:t måtte taga under öfvervägande, huruvida icke ordensväsendet borde afskaffas.

Herrar *Sandquist* och *Meurling* hafva begärt få antecknad, att de inom utskottet ej deltagit i detta ärende vid beslutets fattande.
